

Sažetak presude u predmetu Naletilić i Martinović (IT-98-34) - 31. mart 2003.

1. Pretresno vijeće I, sekcija A, danas zasjeda kako bi izreklo presudu u postupku protiv Vinka Martinovića i Mladena Naletilića.
2. Pretresno vijeće će na ovoj raspravi ukratko sažeti svoje nalaze, pri čemu naglašava da je ovo samo sažetak i da se jedini mjerodavni prikaz zaključaka Pretresnog vijeća, kao i razloga zbog kojih je Vijeće došlo do tih zaključaka, može pronaći u pisanoj presudi čije će se kopije stranama i javnosti staviti na raspolaganje na kraju ove rasprave.
3. Prije no što se pozabavi meritumom, Vijeće se želi zahvaliti prevodiocima i tumačima, pravnim pomoćnicima i Odjelu za žrtve i svjedoke što su omogućili provođenje ovog suđenja.
4. Optužnica se odnosi na događaje za koje se tvrdi da su se dogodili između aprila 1993. i januara 1994. tokom sukoba između Armije Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća obrane u jugozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, konkretno u Mostaru i obližnjim općinama. Tužilac je tvrdio da je taj sukob po svom karakteru bio međunarodan, te da su krivična djela za koja se tvrdi da su počinjena bila dio rasprostranjenog, opsežnog ili sistematskog napada usmjerenog protiv bosansko-muslimanskog stanovništva.
5. Optuženima Mladenu Naletiliću i Vinku Martinoviću stavljeno je na teret da su počinili zločine protiv čovječnosti, teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949. godine, te kršenja zakona i običaja ratovanja u vrijeme dok su se nalazili na položaju zapovjednika Kažnjeničke bojne, odnosno ATG-a Vinko Škrobo. Optuženi su i na osnovi individualne i na osnovi zapovjedne krivične odgovornosti po članu 7(1) i 7(3) Statuta.
6. Konkretno, optuženom Mladenu Naletiliću sudilo se po sljedećim optužbama:
 - (1) Progon na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi zbog izvrgavanja civila bosanskih Muslimana protivpravnom zatvaranju, prisilnom premještanju, zlostavljanjima, protivpravnom radu, te zbog razaranja i pljačkanja imovine bosanskih Muslimana; (tačka 1 optužnice)
 - (2) Nečovječna djela, nečovječno postupanje, okrutno postupanje, protivpravni rad, ubistvo i hotimično lišavanje života zbog prisiljavanja zatočenika bosanskih Muslimana da obavljaju opasni ili protivpravni rad, pri čemu ih je katkada svjesno izlagao znatnom riziku da će biti ubijeni ili teško ranjeni; (tačke 2-8 optužnice)
 - (3) Mučenje, okrutno postupanje i hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja, kao posljedica zlostavljanja počinjenih nad civilima i ratnim zarobljenicima bosanskim Muslimanima; (tačke 9-12 optužnice)
 - (4) Protivpravno premještanje civila, zbog izdavanja naređenja ili zapovijedanja prisilnim premještanjem civila bosanskih Muslimana nakon napada na sela Sovići i Doljani 17. aprila 1993., kao i tokom sukoba u Mostaru između 9. maja 1993. i januara 1994. (tačka 18 optužnice)
 - (5) Uništavanje imovine velikih razmjera i bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom, zbog razaranja imovine bosanskih Muslimana nakon napada na Soviće, Doljane, Mostar i Raštane između aprila i septembra 1993.; (tačke 19-20)
 - (6) Pljačkanje javne ili privatne imovine nakon napada na Soviće, Doljane, Mostar i Raštane između aprila i septembra 1993.; (tačka 21) i

- (7) Zauzimanje, uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji, zbog izdavanja naređenja da se uništi džamija u Sovićima nakon napada na to selo; (tačka 22).
7. Optuženi Naletilić tereti se u ukupno 17 tačaka optužnice.
8. Optuženom Vinku Martinoviću sudilo se po sljedećim optužbama:
- (1) Progon na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi zbog izvrgavanja civila bosanskih Muslimana protivpravnom zatvaranju, prisilnom premještanju, zlostavljanjima, protivpravnom radu, te zbog razaranja i pljačkanja imovine bosanskih Muslimana; (tačka 1 optužnice)
- (2) Nehumana djela, nečovječno postupanje, okrutno postupanje, protivpravni rad, ubistvo i hotimično lišavanje života zbog prisiljavanja zatočenika bosanskih Muslimana da obavljaju opasni ili protivpravni rad, pri čemu ih je katkada svjesno izlagao znatnom riziku da će biti ubijeni ili teško ranjeni; (tačke 2-8 optužnice)
- (3) Okrutno postupanje i hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja, kao posljedica zlostavljanja počinjenih nad civilima i ratnim zarobljenicima bosanskim Muslimanima; (tačke 9-12 optužnice)
- (4) Ubistvo i hotimično lišavanje života zatočenika Nenada Harmadžića u julu 1993. dok se nalazio u zoni odgovornosti ATG-a Vinko Škrobo u Mostaru; ili, alternativno, okrutno postupanje i hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja Nenadu Harmadžiću, za kojeg se tvrdi da je bio izvrgnut teškim premlaćivanjima od strane podređenih optuženog; (tačke 13-17)
- (5) Protivpravno premještanje civila, zbog izdavanja naređenja ili zapovijedanja prisilnim premještanjem civila bosanskih Muslimana tokom sukoba u Mostaru između 9. maja 1993. i januara 1994. (tačka 18 optužnice)
- (6) Pljačkanje javne ili privatne imovine nakon napada na Mostar 9. maja 1993.; (tačka 21).
9. Optuženi Martinović tereti se u ukupno 18 tačaka optužnice.
10. Nakon izvođenja dokaza optužbe, a na osnovi pravila 98*bis* Pravilnika, Vijeće je konstatiralo da ili nije bilo dokaza ili da nije izvedeno dovoljno dokaza u vezi sa incidentima opisanim u paragrafima 42 i 47 optužnice. Paragraf 42 odnosi se na smrt zarobljenika, koja je, kako se navodi, izravno prouzročena time što su 17. septembra 1993. korišteni kao živi štit, dok se paragraf 47 odnosi na zlostavljanje svjedoka "B", za koje se tvrdi da je počinjeno u bazi KB-a u Širokom Brijegu.
11. Suđenje je počelo 10. septembra 2001., a završilo je 31. oktobra 2002. Vijeće je saslušalo ukupno 84 svjedoka optužbe, 35 svjedoka obrane za Naletilića i 27 svjedoka obrane za Martinovića. Tokom cijelog suđenja u spis je uvršteno oko 2750 dokaznih predmeta.
12. Vijeće će sada sažeto iznijeti svoje nalaze u vezi s optužbama protiv obojice optuženih.
13. Dugo vremena nakon što ovaj Međunarodni sud donese presudu u svom posljednjem predmetu, historičari i teoretičari političkih nauka nastaviće da raspravljaju i teoretiziraju o genezi i uzrocima ratova u bivšoj Jugoslaviji. To nije naš zadatak i mi smo se suzdržali od formuliranja svojih vlastitih teorija ili nalaza o uzrocima rata. Naš zadatak u svojstvu sudaca Međunarodnog suda jeste da presudimo da li je Tužilaštvo dokazalo navode kojima tereti Mladena Naletelića "Tutu" odnosno Vinka Martinovića "Štelu".

14. Događaji na koje se odnose optužbe protiv Naletilića i Martinovića desili su se u jugozapadnoj Hercegovini, najjužnijem dijelu Bosne i Hercegovine. Do sada je ovo jedini predmet koji se bavi ovom konkretnom oblasti. U južnoj Hercegovini od davnina živi veliki broj stanovnika koji su se izjašnjavali kao Hrvati i imaju istu, katoličku vjeroispovijest i tradiciju kao i njihovi susjedi u Hrvatskoj. Uzevši u obzir geografski položaj dvije zemlje to uopće ne iznenađuje. U istom tom području živio je i značajan broj Muslimana koji nisu imali nikakve religiozne veze s Hrvatskom. Obje grupe govore istim jezikom s regionalnim i tradicionalnim varijacijama u akcentu, a dijelom i rječniku.
15. Glavni grad ovog dijela Hercegovine je drevni i lijepi otomanski grad Mostar s kulturno raznolikim stanovništvom koje se sastojalo od Hrvata, Muslimana, Srba, Jevreja i drugih. U prevratima i cijepanjima koja su uslijedila nakon izražavanja nacionalnih ili etničkih identiteta, do čega je dolazilo širom područja bivše Jugoslavije od 1990. nadalje, kontrola nad Mostarom i susjednim područjima odigrala je značajnu i duboko tragičnu ulogu. Nijedan narod nije izbjebao posljedice ove epizode u historiji.
16. Prije raspada bivše Jugoslavije, Mostar je bio etnički mješovit grad s područjima unutar grada koja su bila enklave Srba, Hrvata ili Muslimana. Međutim, u najvećem dijelu grad je bio etnički izmiješan s dugom historijom tolerancije. O tome svjedoče franjevački samostani, pravoslavne crkve, rimokatolička katedrala, ženski samostani, sinagoga i devetnaest džamija koji su preživjeli mnoga stoljeća političkih promjena, uključujući i više od četrdeset godina jednopartijske socijalističke vlasti. Grad dijeli brza rijeka Neretva. Stariji, historijski dio grada je na lijevoj obali i tradicionalno je bio više muslimanski i srpski dio grada. Istočna strana je, tokom sukoba sa Srbima, a potom i hrvatsko-muslimanskog rata, bila izložena nemilosrdnom bombardiranju i sada je u stanju ruševine. Bolno lijepi stari lučni most koji je stajao iznad Neretve četiri stoljeća dignut je u zrak i dokrajčen artiljerijom novembra 1993.
17. Iako su Mostar i okolno područje bili poprište nekoliko sukoba između različitih grupa tokom raspada bivše Jugoslavije, ova Presuda se bavi samo kratkim periodom od aprila 1993. do marta 1994. Optužnica se bavi jedino sukobom između bosanskih Hrvata i Muslimana. Ove dvije etničke skupine surađivale su i zajedno se borile 1992. u sukobu sa Srbima i Crnogorcima. Nažalost, mnogi faktori, a na nama nije da prosuđujemo njihovu pravdu ili krivdu, doveli su do ogorčenog sukoba, te je Mostar je postao podijeljeni grad s Armijom BiH na istočnoj strani i HVO-om na zapadnoj strani. Rat je bio težak i okrutan.
18. Baveći se širim kontekstom optužbi u ovom predmetu, Pretresno vijeće je kod svih pozvanih svjedoka primijetilo neobičnu ujednačenost u opisivanju ovih tragičnih događaja. Rat sa Srbima uvijek je nazivan "srpskom agresijom" ili "srpsko-crnogorskom" agresijom, ali je sukob između HVO-a i ABiH, odnosno između Hrvata i Muslimana uvijek nazivan ratom. Nestanak više od dvadeset posto stanovnika grada nakon srpskog povlačenja sredinom 1992. nije izazvao nikakvo žaljenje ili negativne komentare svjedoka.
19. Mnogi svjedoci obrane posvjedočili su da je bila ustavna obaveza Hrvatske da štiti Hrvate širom svijeta pa prema tome i u Bosni i Hercegovini. Naletilićev branitelj i svjedoci pozvani u njegovo ime tvrdili su da ne postoje "bosanski Hrvati". Postoje samo "Hrvati iz Bosne i Hercegovine". Mnogi svjedoci obrane oštro su prigovarali ovom opisu a ipak isti ti svjedoci, često su, bez sumnje nenamjerno, i sami koristili izraz "bosanski Hrvati". Prigovor je uložen na upotrebu imena Bosna za dotičnu zemlju. Nema sumnje da se dio zemlje zaista naziva Bosna, dio se tradicionalno naziva Hercegovina a cijeli entitet je poznat kao Bosna i Hercegovina. Zemlja koja se može podičiti tako nezgodno dugačkim imenom gotovo uvijek se naziva skraćenim imenom Bosna. Svjedočenja svjedoka su se odvijala u kontekstu ovakve osjetljivosti. Stoga, u ovoj presudi namjeravamo učesnike zvati BH Hrvatima, Muslimanima i BH Srbima. Sama riječ Hrvat označava građanina Republike Hrvatske. Kao

što je već ranije spomenuto područje na koju se odnose optužbe je Hercegovina u Bosni i Hercegovini.

20. Mnogi svjedoci su učinili najbolje što su mogli da ispriča bolne događaje od prije osam ili devet godina. Ponekad je međutim, nivo neistinitosti prezentiranog svjedočenja bio razočaravajući. Neki svjedoci su pretjerivali, neki su škrtarili na istini a neki su namjerno rekli neistinu. Bilo je razočarenje primijetiti koliko često svjedoci koji su bili na visokom položaju nisu ništa vidjeli, ništa čuli i nisu ništa znali o važnim događajima u njihovom lokalnom području. Prihvaćamo da u ogorčenom međuetničkom sukobu isti događaji mogu biti i često bivaju opisani na prilično različit i ponekad neuskladiv način. Pretresno vijeće računa na takvu mogućnost. Pretresno vijeće isključuje mogućnost takvog izokrenutog gledišta ili tumačenja dokaza kod procjene svjedoka koji nisu govorili istinu. Naši komentari se odnose na svjedoke koji su namjerno svjedočili neistinito, a ne zbog svoje stvarne iako objektivno pogrešne predodžbe o događajima.
21. U svim fazama prilazili smo dokazima sa stanovišta da Tužilaštvo ima teret dokazivanja i da se svaka razumna sumnja mora uzeti u obzir u korist optuženog. Zbog trajnog nepovjerenja između dvije zajednice s podijeljenim lojalnostima, osim ako smo utvrdili da se dokazi iz neovisnih izvora i svjedočenje učesnika podudaraju, odbacivali smo ta svjedočenja kao nepouzdana. Saslušano je gotovo 150 svjedoka i pred Pretresno vijeće iznesen veliki obim dokumenata.
22. Dokumenti igraju ključnu ulogu u ovom suđenju. Ogromna količina dokumenata došla je iz arhive HVO-a koja se čuva u Zagrebu. To uključuje i dio dokumentacije iz zatvora ili logora Heliostrom kojim se dokumentira svakodnevno puštanje zatvorenika na rad za navedene jedinice HVO-a i HV-a. Arhive HVO-a se sastoje od pažljivo i vojnički precizno vođenih armijskih izvještaja i zapovijedi i jednako pažljivo pripremljenih izvještaja i zapovijedi civilne uprave vlasti HVO-a.
23. Vijeću su takođe predočeni dnevni izvještaji i tjedni sažetci međunarodnih promatrača i humanitarnih organizacija. Vijeću su podastri i dokumenti koji su na osnovu sudskog naloga zaplijenjeni u zapovjedništvu Kažnjeničke bojne u Širokom Brijegu. Ovi dokumenti potvrdili su veliki dio svjedočenja sedmorice nekadašnjih pripadnika KB-a i ne ostavljaju nikakvu sumnju u vezi s položajem Mladena Naletilića "Tute" kao glavnog zapovjednika Kažnjeničke bojne.
24. Vijeću je predočen i skromni dnevnik jednog pažljivog i pronicljivog čovjeka koji je u prethodno korištenoj svesci bilježio svakodnevna događanja u zapovjedništvu HVO-a kod Orlovca, kod starog ribnjaka izvan Doljana. Dnevnik prilično detaljno bilježi "Tutine" dolaske i odlaske u vrijeme koje je relevantno za optužbe vezane za Saviće i Doljane. ◆ Usprkos naporima obrane da minimalizira ulogu u HVO-u čovjeka koji je vodio dnevnik ili da ospori njegovo prisustvo kod ribnjaka, Vijeće smatra ovaj dnevnik istinskim i pouzdanim dokumentom. Vijeće je naložilo da se napravi fotokopija originalnog dnevnika i da se ona prevede a zatim usporedi s prvobitnom fotokopijom koja je prezentirana Vijeću putem svjedoka koji je čuvao tu prvu fotokopiju i dnevnik mnogo godina. Vijeće nimalo ne sumnja u autentičnost ovog dnevnika, što ne znači da je sadržaj ovog dnevnika nužno istinit. Dnevnik predstavlja ono što je pisac zabilježio o događajima onako kako su se oni njemu desili. Dnevnik je potkrijepio svjedočenja drugih svjedoka o tome kako se s njima postupalo kad su dovedeni kao zarobljenici na ribnjak. Takođe je pomogao obrani Naletilića jer je smjestio "Tutu" u Doljane 19. aprila 1993. a ne prije tog datuma.
25. Mali broj dokumenata stigao je od muslimanskog dijela vlade Bosne i Hercegovine. Najvećim dijelom, ovi dokumenti su uzeti iz istog zapovjedništva HVO-a kod ribnjaka u

Orlovcu kad je ABiH zauzela Doljane u julu 1993. Tako je i Radošev dnevnik došao pred Vijeće koje je vidjelo i ispitalo originalni dnevnik.

26. Svi dokumenti ukazuju na izuzetno podudaranje sa svjedočenjima svjedoka i služe kao potkrepljujući materijal kod osporavanih pitanja.
27. Iznijevši ove preliminarne komentare, vraćamo se na predmet ovog suđenja.
28. Mladen Naletilić ima 56 godina i rođen je 1. decembra 1946. u Širokom Brijegu u Bosni i Hercegovini. Nadimci su uobičajena pojava sa svjedocima u ovom predmetu i to u tolikoj mjeri da su mnoge osobe bile poznate samo po nadimcima a prezimena se nisu koristila. Mladen Naletilić ima nadimak "Tuta" i zaista su ga mnogi svjedoci poznavali samo kao "Tutu", g. "Tutu" ili generala "Tutu". Optuženi je često potpisivao dokumente koristeći samo ovo ime a druge dokumente je potpisivao s Mladen Naletilić-"Tuta". Stoga se nadimak "Tuta" spominje kao jedno od imena optuženog.
29. Široki Brijeg je četrnaest kilometara zapadno od Mostara. On je na glavnom putu od Mostara prema hrvatskoj granici na obali Jadranskog mora, približno 40 kilometara od Doljana i Sovića. Po svemu sudeći Široki Brijeg je isključivo rimokatolički gradić s manje od 30.000 stanovnika.
30. S obzirom na svoju veličinu, Široki Brijeg igra iznenađujuće veliku ulogu u ovom predmetu jer je rodno mjesto Mladena Naletilića, kao i rodno mjesto ili mjesto stanovanja velikog broja svjedoka koja je pozvala Naletilićeva obrana.
31. Dokazi o tome gdje je "Tuta" živio i radio prije nego što se vratio u Široki Brijeg nisu jasni. Uzgredno je spominjano njegovo zdravlje, njegova vila s uređenim vrtom i bazenom na terenu na kojem ne postoji prirodni izvora vode, to da se vozio u skupom automobilu, okružen tjelohraniteljima ◆ Veliki dio svog života proveo je izvan Hercegovine, u Njemačkoj, a onda se početkom 90-tih vratio u Široki Brijeg i izgradio tamo vilu. Čini se da je bio velikodušni donator za građane Širokog Brijega podržavajući gradske vjerske i sportske aktivnosti još dok je živio i radio u inozemstvu.
32. Godine 1991. "Tuta" je bio čovjek četrdesetih godina. On je čovjek sitne građe koji rado nosi dužu frizuru. Njegove fotografije iz vremena sukoba prikazuju čovjeka sitne građe s naočalama, bradom i podužom sijedom kosom. Ne izgleda kao tipični vojni zapovjednik.
33. Prije nego što se vratio u Široki Brijeg 1990-91. već je bio osnovao neovisnu paravojnu grupu poznatu pod nazivom Kažnjenička bojna (KB) uz znanje i pristanak dr. Franje Tuđmana. Ova grupa je opisana kao postrojba posebne namjene koja se bavila sabotazom i ubacivanjem u neprijateljske redove. Pod vođstvom i pokroviteljstvom Mladena Naletilića i njegovog bliskog suradnika Ivana Andabaka, mala grupa je postala popularna i ušla u legendu. Po mišljenju pristalica bila je to grupa koja je odigrala značajnu ulogu u pobjedi nad Srbima i oslobađanju Mostara u proljeće 1992.
34. Raspad Jugoslavije i jednopartijskog sistema proizveli su period krajnjeg bezakonja. Naletilićev branitelj opisao je prve dane sukoba između različitih etničkih skupina u Mostaru kao dane u kojima je svako ko je imao oružje bio vojnik a svako ko je imao dovoljno novaca da kupi oružje i uniforme, mogao je da osnuje jedinicu i proglasi se zapovjednikom. Usprkos embargu na oružje, izgleda da su oružje i uniforme bili lako dostupni BH Hrvatima. Kasnije je to postalo slučaj sa gotovo svim građanima.
35. Nakon povlačenja Srba "Tuta" je uživao neku vrstu kultnog statusa i svjedoci su ga stalno opisivali kao legendu. U međuvremenu, Kažnjenička bojna je brojno porasla i angažirala se u stalnim borbama protiv BH Srba i snaga JNA sve do juna 1992. da bi se zatim ponovo

pojaviła pod okriljem HVO-a u ranim okršajima protiv snaga BH Muslimana krajem 1992. i početkom 1993.

36. Tuta je bio blizak prijatelj i suradnik Gojka Šuška, ministra obrane u vladi Hrvatske čime je ostvario direktni pristup predsjedniku Franji Tuđmanu. Bio je suradnik Mate Bobana, predsjednika HDZ-a BH i predsjednika HZ HB. Nema dokaza da je bio član HDZ-a, niti član Vlade HZ HB ili kasnije HR HB. Obrana poriče da je igrao bilo kakvu ulogu za vrijeme rata i da je bio zapovjednik KB-a, ali mi smo uvjereni da je on bio čovjek od utjecaja i značaja u poslovima hrvatske zajednice u Hercegovini. Bio je u poziciji da negativno utiče na živote BH Muslimana tokom rata.
37. Vinko Martinović ("Štela") ima 39 godina i rođen je 21. septembra 1963. u Mostaru u Bosni i Hercegovini. Odrastao je u etnički mješovitom dijelu Mostara zvanom Rodoč. Odrastao je, radio i živio družeći se s Muslimanima. Prije rata uglavnom je radio kao taksista u Mostaru. Mnogi svjedoci, uključujući njegovog brata i neke susjede, opisali su ga kao rođenog vođu i rodoljuba. Godine 1992., kad je u Mostaru počeo sukob protiv srpsko-crnogorske vojske, Vinko Martinović, tada star 29 godina, pridružio se HOS-u, paravojnoj grupi BH Hrvata i Muslimana, u kojoj je postao zapovjednik Mostarske bojne. Nikad se nije bavio politikom. Bio je lokalni momak iz Mostara, s osnovnim obrazovanjem.
38. Nakon prekida odnosa između BH Muslimana i BH Hrvata, HOS je raspušten i Vinko Martinović je postao zapovjednik antiterorističke grupe ("ATG") HVO-a pod nazivom "Vinko Škrobo" ili "Mrmak". Ova mala grupa bila je dio Kažnjeničke bojne iako su najvećim dijelom bili prilično neovisni. Čini se da je Vinko Martinović, s nadimkom "Štela", prosperirao kao takav vođa i okupio oko sebe grupu mladića sličnih nazora. Tužna je istina da se u vrijeme rata često pojavljuju grupe beskarakternih profitera i nasilnika. Uživajući sigurnost koju su im davale uniforme, oružje i njihova brojnost, proglašavali su sami sebe zapovjednicima i zauzimali područja na štetu drugih građana a u svoju korist. Vinko Martinović je primjer onih koji su prosperirali za vrijeme rata. Od taksiste je postao zapovjednik. Kad se prvi put pojavio pred Međunarodnim sudom opisao je sebe kao vlasnika restorana. Tokom ovog suđenja predstavljen je kao obični vojnik koji se trudio da zaštiti svoj grad i područje od napada.
39. Za dvadeset dvije tačke optužnice tvrdi se da su se desile za vrijeme međunarodnog oružanog sukoba i djelomične okupacije Republike Bosne i Hercegovine. Tvrdi se da je ove zločine počinila Kažnjenička bojna zajedno s oružanim snagama HVO-a koje je, kako tvrdi Tužilaštvo, podupirala i podržavala HV u općinama Mostar i Jablanica.
40. Tvrdi se da je Mladen Naletilić ("Tuta") iz svog zapovjedništva u Širokom Brijegu zapovijedao Kažnjeničkom bojnom ili KB-om u okviru HVO-a, a da je Vinko Martinović ("Štela") zapovijedao podjedinicom, takozvanom anti-terorističkom grupom (ATG) Kažnjeničke bojne, pod nazivom "Mrmak", koja je kasnije preimenovana u "Vinko Škrobo", na liniji fronta u Mostaru.
41. Tužilaštvo tvrdi da su 17. aprila 1993. HV i HVO, uključujući i Kažnjeničku bojnu, pod glavnim zapovjedništvom Mladena Naletilića ("Tute") sudjelovali u napadima na Soviće i Doljane, dva sela u općini Jablanica. Tokom ove operacije muslimansko stanovništvo je prisilno iseljeno iz ovih sela i svojih kuća, a njihove kuće i džamije su uništene. Prvi dio naših nalaza o činjenicama će se stoga odnositi na ova dva sela, o tome da li su se događaji desili u okviru međunarodnog oružanog sukoba i da li je Mladen Naletilić bio vođa KB-a u to vrijeme i da li je bio glavni zapovjednik vojne operacije Sovići/Doljani.
42. Tužilaštvo dalje tvrdi da su 9. maja 1993. snage HV-a i HVO-a, uključujući i Kažnjeničku bojnu (KB) i postrojbu "Mrmak", koja je kasnije postala postrojba "Vinko Škrobo",

sudjelovale u pokretanju velike vojne ofanzive protiv muslimanskog stanovništva u Mostaru, koja je imala za posljedicu razdvajanje Mostara duž linije sukoba i podjelu grada između Hrvata i Muslimana.

43. U svojoj završnoj riječi Naletilićeva obrana obratila se Pretresnom vijeću citirajući napise jednog profesora prava i antropologije koji je navodno napisao da Međunarodni sud

"dodjeljuje pravdu koja je pristrasna, gdje se odluke tužioca temelje više na nacionalnoj pripadnosti optuženog nego na raspoloživim dokazima koji pokazuju što je učinio".

Pretresno vijeće su takođe podsjetili na odluku Žalbenog vijeća u predmetu Kupreškić kojim su poništeni nalazi Pretresnog vijeća i optuženi oslobođeni optužbi. Vijeće se poziva da primijeni iste principe naznačene u toj presudi po žalbi.

Ovo Pretresno vijeće može garantirati stranama da je saslušalo i pažljivo razmotrilo sve mnogobrojne i meritorne argumente zastupnika obrane i optužbe.

44. U mnogo slučajeva obojica optuženih su imali iste svjedoke i usvojili slične pravne argumente. Među njima nije bilo ozbiljnih razlika kad je riječ o pitanjima koja su raspravljana. Obje strane su zauzele stav da negiraju svaku činjenicu i da su sve činjenice sporne. Iako je Vinko Martinović u svom pretpretresnom podnesku prihvatio da je u predmetno vrijeme bio zapovjednik ATG "Vinko Škrobo", izgleda da je na suđenju odstupio od ovog stava i svjedoci - bivši zatvorenici u logoru Heliodrom često su unakrsno ispitivani o tome da li su vidjeli i identificirali "Štelu", u njegovom zapovjedništvu u Kalemovoj ulici ili na liniji fronta na Bulevaru.
45. Glavna tema obrane Mladena Naletilića bila je da on nije bio zapovjednik KB-a, već da je zapovjednik bio Ivan Andabak. Tokom izvođenja dokaza obrane, nakon što je unakrsno ispitano više od 50 svjedoka i nakon što je svjedočilo 7 svjedoka obrane, obrana je postala konkretnija. Po prvi put, Vijeće je čulo da se on povukao iz KB-a u ranu jesen 1992. zbog sve slabijeg zdravlja i da zbog toga nije odgovoran, ni kao nadređeni niti kao počinitelj, po bilo kojoj od tačaka optužnice koje ga terete.
46. Nesumnjivo, ako Tužilaštvo ne može dokazati izvan razumne sumnje da je Mladen Naletilić "Tuta" bio zapovjednik KB-a od aprila 1993. do januara 1994., onda padaju sve tačke optužnice koje ga terete i on mora biti oslobođen optužbe. Ovakvi nalazi ne bi utjecali na tačke optužnice koje terete Vinka Martinovića "Štelu" iako bi, naravno, odbacivanje velikog dijela dokaza protiv Naletilića imalo utjecaja na kredibilitet svjedoka koji su svjedočili o ulozi obojice optuženih. Prije nego što se pozabavimo konkretno svakom pojedinačnom tačkom optužnice, namjeravamo iznijeti činjenične zaključke o kronološkom slijedu događaja koji čine osnovu za pojedine tačke optužnice.
47. Svjedoci i dokumenti u ovom predmetu bave se uglavnom prvo pozadinom sukoba, učešćem Republike Hrvatske u sukobu, vojnim oslikavanjem KB-a unutar strukture HVO-a i mjestima na kojima su se dogodili zločini koji se terete.
48. Optuženi se terete za teške povrede Ženevskih konvencija kao što su inkorporirane u član 2 Statuta Međunarodnog suda. Stoga su preduvjeti za vršenje nadležnosti to da je sukob morao biti međunarodni, intervencijom druge države u sukob putem direktnog raspoređivanja svojih trupa ili indirektnom intervencijom, čime je ostvarena opšta kontrola nad jednom od strana u sukobu. Žrtve zločina koji se terete moraju biti zaštićene osobe.
49. Okolnosti koje su dovele do sukoba između HVO-a i ABiH u ovom dijelu Hercegovine razlikuju se malo, ako uopće, od činjeničnog i historijskog konteksta druga dva predmeta kojima se već bavio ovaj Međunarodni sud. To su predmeti Tužilac protiv Blaškića

(3.3.2000.) i Tužilac protiv Kordića i Čerkeza (26.2.2001.) Iako je u oba ova predmeta riječ o sukobu između HVO-a i ABiH u Lašvanskoj dolini, suštinski elementi koji se odnose na preduvjete za vršenje nadležnosti su identični.

50. Mjesta zločina koji se navode u ovom predmetu i u predmetima Blaškić i Kordić sva su u okviru samoproglašene Herceg-Bosne. Kao i u ta dva predmeta, postoji obilje dokaza o raspoređivanju vojnika i opreme Hrvatske vojske u području Hercegovine u vrijeme koje pokriva ova optužnica. Mnoge, mnoge žrtve i zatvorenici koji su bili svjedoci u ovom predmetu svakodnevno su viđali vojnike u uniformama HV-a, u vozilima HV-a koji su koristili odvojene dijelove Haliodroma, kasarne bivše JNA koja je tokom sukoba korištena za zatvaranje ratnih zarobljenika i drugih zatočenika, uglavnom Muslimana. Izgleda da su se ti vojnici borili u zasebnim postrojbama, pod zasebnim zapovjedništvom, čime je opovrgnuta tvrdnja obrane da su oni najvećim dijelom bili dobrovoljci hercegovačkog porijekla koji su se latili oružja da se bore za Hrvatsku protiv Srba i da bi se nakon sukoba vratili da zaštite svoje domove od napada ABiH.
51. Ista vrsta obrane je iznijeta i odbačena u predmetima Blaškić i Kordić i jednako je odbacuje i ovo Pretresno vijeće. Sam obim svjedočenja i dokumenata iz pouzdanih neovisnih izvora i arhiva HVO-a koji bilježe prisustvo i učešće vojnika HV-a ostavlja malo mjesta sumnji u ovom pitanju.
52. Postoje opsežni dokazi o pokušajima Hrvatske da sakrije svoje direktno učešće u sukobu u Bosni i Hercegovini, u vidu dokumenata koji su prezentirani tokom suđenja pod nazivom "Predsjednički transkripti". Ovi dokumenti su prvo bili predmet rasprave tokom posljednje faze suđenja Dariju Kordiću, bivšem visokom političkom vođi Herceg-Bosne. Pretresno vijeće je saslušalo svjedočenje o tehničkim detaljima snimanja pa prijepisa razgovora na sastancima koji su se odigrali u uredu predsjednika Tuđmana.
53. Ovo Pretresno vijeće saslušalo je to svjedočenje po pravilu 92bis. G. Marko Prlić mu je pomogao u pitanjima koja su se odnosila na ovu izuzetno vrijednu arhivu. Ovo je prvo Pretresno vijeće koje se oslanja na ovaj dio "Predsjedničkih transkripata" koji su izuzetno pridonijeli iznošenju na vidjelo nedvosmislenih dokaza o dubokoj upletenosti predsjednika Tuđmana u pitanja Herceg Bosne, HVO-a i sukoba u Bosni i Hercegovini. Stoga su nalazi koji slijede doneseni u kontekstu međunarodnog oružanog sukoba.
54. Pretresno vijeće konstatuje da je Mladen Naletilić "Tuta" bio jedan od glavnih zapovjednika plana za zauzimanje Sovića i Doljana kao dijela ukupnog plana za zauzimanje Jablanice, pretežno muslimanskog gradića koji se opirao uključivanju u Herceg-Bosnu pod hrvatskom dominacijom. Ivan Andabak i Mario Hrkač zvani "Čikota" bili su s njim kao zapovjednici postrojbi KB-a.
55. U aprilu 1993. područje Jablanice bilo je u stanju pripravnosti na sukob na obje strane. Provokacije, manipulacije medijskim izvještajima i pretjerivanja u međusobnim strahovanjima bili su uobičajena pojava. Dolazak velikog broja muslimanskih izbjeglica nakon sukoba sa Srbima u Jablanici poremetio je etničku ravnotežu i doprinio povećanju napetosti. Došlo je do pokreta trupa na obje strane u tom području, a nakon 15. aprila blokade na putu postale su redovita pojava. Lokalno muslimansko stanovništvo bilo je manje zatečeno nego što su to svjedoci bili spremni priznati. Nije na Vijeću da ocjenjuje pravdu i krivdu u ukupnoj političkoj situaciji koja je prevladavala u širem sukobu. Ovo Pretresno vijeće ne minimalizira niti opravdava kasniju vojnu aktivnost u selu Doljani gdje je prihvaćeno da je u julu iste godine došlo do zvjerstava.
56. Pretresno vijeće konstatuje da je u lokalnom sukobu koji je uslijedio u Sovićima i Doljanima, Mladen Naletilić imao ključnu ulogu u teškom zlostavljanju nekih od

zarobljenih vojnika odanih ABiH i u lošem postupanju prema civilima i njihovoj imovini. Lokalni Muslimani su bez sumnje bili nadjačani i u oružju i u ljudstvu 17. aprila i u danima poslije toga. Predavši se, oni su postali zaštićene osobe prema Ženevskim konvencijama III i IV. Zapovjednici okupacionih snaga imali su obavezu da ispunjavaju dužnosti koje im nameću konvencije u vezi s odnosom prema civilima i ratnim zarobljenicima. Da su se pridržavali ovih konvencija, Mladen Naletilić ne bi bio danas pred ovim Međunarodnim sudom.

57. Tih 75 do 80 muškaraca koji su toga dana predali oružje HVO-u nisu svi bili borci. Ispitivao ih je, između ostalih, Ivan Andabak, zadržani su preko noći u neugodnim uslovima i idućeg dana prebačeni u zatvor u Ljubuški. Muslimanske kuće u Sovićima i Doljanima većinom su spaljene i u njima se niti danas ne može stanovati. Svi civili iz Sovića zadržani su protiv svoje volje jednim dijelom u školskoj zgradi, dok su druge okupili u malom zaseoku pod oružanom stražom, gdje su proveli gotovo tri tjedna, nakon čega su protjerani na teritoriju pod kontrolom Armije BiH. Mladen Naletilić kriv je za njihovo protivpravno premještanje.
58. Mnogi od vojnika koji su se predali HVO-u u selu Sovići posvjedočili su o mučnim zlostavljanjima u autobusu na putu u zatvor u Ljubuškom i u samom zatvoru. Svjedok Y izabran je kao meta naročito okrutnih postupaka. Njegovi mučitelji često su bili pripadnici KB-a, za koje se tvrdilo da ih nisu mogli kontrolirati niti komandant zatvora niti lokalna policija. Jednaka takva mučenja i zlostavljanja postala su uobičajena i na Heliodromu i u Širokom Brijegu. Isti konkretni pripadnici KB-a identificirani su u više navrata. Pripadali su ili jedinici KB-a u Širokom Brijegu ili jedinici "Mrmak", odnosno "Vinko Škrobo". Njihova djela nisu sa sobom povlačila nikakve očigledne kazne, a djelovali su pod zapovjedništvom Mladena Naletilića. Mladen Naletilić mora snositi odgovornost za djela svojih podređenih, budući da je vidio kako postupaju sa zarobljenicima i u Sovićima i Doljanima i u autobusu kojim su zarobljenici prebačeni u Ljubuški, a ništa nije poduzeo da spriječi daljnja zlostavljanja ili da svoje vojnike kazni zbog njihovog ponašanja.
59. Neki od vojnika Armije BiH, koji su se odbili predati i koji su se možda nastavili odupirati napadu HVO-a, zarobljeni su nekoliko dana kasnije. Odvedeni su u zapovjedništvo HVO-a u Doljanima Naletiliću, koji im je predstavljen samo kao "Tuta". Tamo su ih tukli, zlostavljali i mučili u prisustvu i uz sudjelovanje Mladena Naletilića. Velika je šteta da je čovjek, kojeg su njegovi vojnici toliko poštovali i uvažavali, tako postupao. On je mogao s lakoćom biti uzor svojoj vojsci. Umjesto toga, njegovo sudjelovanje u maltretiranju zarobljenih boraca, njegovo toleriranje užasnog zlostavljanja kojem su njegovi vojnici izvrgnuli lokalnog komandanta Armije BiH, naređenje da se unište muslimanske kuće i džamija u Doljanima, prisilno premještanje svih Muslimana iz tog područja, sve to uspostavilo je obrazac za buduća zlostavljanja muslimanskih zarobljenika, koja su vršili vojnici njegove Kažnjeničke bojne.
60. Mnogi od muškaraca iz tog sela, koji su boravili u zatvoru u Ljubuškom, prebačeni su kasnije na Heliodrom, da bi potom poginuli kada su ih prisiljavali da rade na liniji sukoba u Mostaru. Jedna obitelj iz Sovića izgubila je u Mostaru tri sina.
61. Iduće poprište o kojem se govorilo tokom postupka i o kojem su doneseni zaključci bio je Mostar. Prigušena napetost između HVO-a i Armije BiH proključala je 9. maja 1993., kada je izvršeno dobro organizirano masovno prikupljanje Muslimana koji su odvedeni na Heliodrom. Istovremeno je došlo do napada velikih razmjera i granatiranja zapovjedništva Armije BiH. Okupljeno je i civilno stanovništvo Mostara. Jedini im je zajednički nazivnik bila njihova muslimanska nacionalnost. Mladi i stari, uticajni ili obični građani, istjerani su iz svojih kuća rano izjutra, pod prijetnjom oružjem sprovedeni do sabirnih centara i potom do Heliodroma, gdje im nije naveden nikakav razlog zašto su tamo sprovedeni i zadržani, osim što im je rečeno da je to zbog njihove sigurnosti. Nije se smatralo nužnim iza brave

staviti Mostarce hrvatske nacionalnosti. Crvenom križu i drugim humanitarnim organizacijama nije bio dopušten pristup Heliodromu, sve dok se tim pitanjem nije počela baviti međunarodna zajednica, koja je isposlovala puštanje na slobodu žena, djece i starijih osoba. Uvjeravanja da se i ostale zatočenike pusti na slobodu nisu uzeta u obzir.

62. Mnogi drugi civili Muslimani prisiljeni su da pređu Neretvu i odu u istočni dio grada. Vojnici Armije BiH u svom zapovjedništvu i stanovnici civili u istom soliteru ostali su pod opsadom sve do svoje predaje idućeg dana. Vojnike su odvojili, nakon čega ih je Juka, jedan od komandanata u jedinici KB-a, odveo Mladenu Naletiliću i drugim uglednicima HVO-a. Vojnike je fizički i psihološki zlostavljao Naletilić u prisustvu svojih vojnika, ponovivši tako obrazac koji je uspostavio u Sovićima i Doljanima. Te vojnike je Naletilić potom osobno poslao u stanicu MUP-a u Širokom Brijegu, grad u kojem je živio i gdje se nalazilo zapovjedništvo KB-a. Tamo su te vojnike držali u nehumanim uslovima i često ih i teško zlostavljali.
63. Neki od istaknutih civilnih vođa koji su izašli iz opkoljene zgrade "Vranice" mučeni su i zlostavljani i držani u zarobljeništvu do samog kraja sukoba. Mladen Naletilić je osobno odgovoran za mučenje svjedoka Z. Jedan od vojnika Armije BiH, svjedok FF, koji se predao, bio je sin istaknutog političara. Njega je Naletilić osobno mučio i rekao mu nakon ispitivanja da je njegov otac toga jutra smaknut. Taj čovjek, koji je kasnije izgubio sposobnost korištenja jedne ruke kada je ranjen obavljajući prisilne popravke fortifikacija na liniji fronte, vjerovao je da je njegov otac mrtav sve do dana kada je pušten na slobodu u martu 1994.
64. Vojnike koji su se predali u Mostaru držali su u stanici MUP-a u Širokom Brijegu, gdje su bili izloženi nasilničkim napadima pripadnika KB-a. Neki imenovani zarobljenici izabirani su radi ispitivanja i mučenja. Vijeće konstatira da Mladen Naletilić snosi zapovjednu odgovornost za to mučenje. Nema razloga da se pretpostavi da Mladen Naletilić, koji je osobno naložio da se ti zarobljenici zatoče u Širokom Brijegu nakon što im je zaprijetio da će biti pogubljeni, nije znao za uslove njihovog zatočeništva i za način na koji se prema njima postupalo. Isto tako, budući da se ratne zarobljenike izvirgavalo okrutnim postupcima i u stanici MUP-a i u ćelijama u njegovom zapovjedništvu u duhanskoj stanici u Širokom Brijegu, on mora snositi zapovjednu odgovornost za takvo zabranjeno postupanje.
65. Nakon nekog vremena zarobljenike u Širokom Brijegu počeli su odvoditi na rad na općinskom bazenu. O tom bazenu se pogrešno govorilo kao o Tutinom bazenu. Neki ratni zarobljenici, koji su raspolagali određenim vještinama, radili su za jednog konkretnog pripadnika KB-a. Iz svjedočenja tih zarobljenika proizlazi da su im upravo njihove kvalifikacije pomogle da izbjegnju daljnja zlostavljanja onih ozloglašanih pripadnika KB-a koji su napadali zarobljenike u ćelijama, a koji su sada postali njihovi gospodari.
66. Vijeće je saslušalo svjedočenja o teškim radnim uslovima pod kojima su zarobljenici tokom dva mjeseca radili usred ljeta na kanalu koji je vodio prema Naletilićevoj vili. Dokazi obrane sugeriraju da je taj kanal trebao služiti za postavljanje radijskih kablova na brdu nedaleko od vile, a ne za Naletilićevu osobnu korist. Ovakva vrsta rada nije zabranjena, no zabranjeni su teški uslovi. Naletilić je posjećivao mjesto gdje se posao obavljao i stoga je znao kakvi uslovi tamo vladaju, tako da mora snositi zapovjednu odgovornost za protivpravni rad. Oslobođen je optužbi u vezi s nečovječnim postupanjem, nehumanim djelima i okrutnim postupanjem, budući da izuzetno loši uslovi za zarobljenike nisu ispunili traženi standard na osnovi kojeg bi se mogao donijeti takav zaključak.
67. Kažnjenička bojna sastojala se od cijelog niza podređenih jedinica. Neke od njih su bile, kako je rečeno, interventne jedinice koje su bile privremeno pretpočinjene drugim zapovjedništvima za specijalne svrhe. U velikoj većini slučajeva, te interventne postrojbe

izgledale su kao elitnije jedinice, a vodili su ih profesionalni vojnici. Postojao je i određeni broj tzv. ATG-a, odnosno antiterorističkih jedinica, za koje se čini da im je uloga bila da drže liniju sukoba u Mostaru. Te su jedinice bile paravojnog karaktera. Njihovi pripadnici su rijetko imali nekakvu profesionalnu izobrazbu, iako je većina njih odslužila obavezni vojni rok u JNA prije raspada bivše Jugoslavije. Te jedinice nisu odlazile na problematična mjesta i ostajale su u Mostaru.

68. Vinko Martinović je bio zapovjednik jedne od tih ATG jedinica, koja se sastojala od njegovih bivših drugova iz HOS-a. Prvo ime jedinice bilo je "Mrmak", a kasnije je preimenovana u "ATG Vinko Škrobo". Baza mu se nalazila u bivšem Domu zdravlja koji je bio oštećen tokom sukoba sa Srbima, a gdje se u to vrijeme možda nalazila i baza njegove jedinice HOS-a. Sigurno je da su on i njegovi sljedbenici 9. maja već bili tamo i da su se redovito hranili u svojoj uobičajenoj kantini. Postoje neki dokazi o tome da je jedinica ponovo uspostavljena prije 9. maja i da je u tom svojstvu sudjelovala u akciji toga dana. S tim u vezi nisu donijeti nikakvi zaključci.
69. Nakon nekoliko tjedana, Vinko Martinović je počeo primati naređenja iz Obrane grada Mostara i od glavnih zapovjednika Kažnjeničke bojne. Na koji način se jedinica povezala sa KB-om i Mladenom Naletilićem nije jasno. Vijeću su podastrijeti uvjerljivi potkrepljeni dokazi o tome da je jedinica "Vinko Škrobo" bila dio KB-a. Najdojmljiviji od tih dokaza bila je izjava koju je pred sudom u Zagrebu iznio sam Martinović u Naletilićevom prisustvu kada je bio pozvan kao svjedok obrane u postupku koji nema veze s ovim suđenjem. Vijeće je saslušalo svjedočenje Jana Van Hecke, višeg istražitelja Tužiteljstva, koji je prisustvovao tom svjedočenju u sudu u Zagrebu. Martinović je izjavio da je bio zapovjednik jedinice "Vinko Škrobo", koja je bila dio KB-a pod zapovjedništvom Mladena Naletilića. To svjedočenje dodatno potkrepljuje svjedočenje bivših pripadnika KB-a i dokumente zaplijenjene u duhanskoj stanici u Širokom Brijegu.
70. Glavni zadatak Vinka Martinovića bio je da drži liniju fronte protiv Armije BiH, čiji su vojnici bili toliko blizu da ih se moglo dozvati. Kako bi održao tu liniju, koristio je mnoge muslimanske zarobljenike s Heliodroma koji su obavljali poslove iskapanja i popravljanja rovova i fortifikacija od vreća s pijeskom, nosili opremu i općenito pomagali vojnicima u njegovoj jedinici. Zarobljenici su vodili težak život, s teškim životnim uslovima na Heliodromu i opasnim okolnostima pod kojima su obavljali svoj posao na liniji fronte. Iako je HVO koristio štampana upozorenja kojima se podsjećalo zapovjednike na to da je korištenje ratnih zarobljenika za rad regulirano Ženevskim konvencijama, nema nikakvih dokaza da se to primjenjivalo u zoni odgovornosti jedinice "Vinko Škrobo".
71. Zarobljenike se prisiljavalo da rade pod unakrsnom vatrom bez ikakve zaštite, pa ni zaštitnih prsluka ni šljemova, tako da su mnogi poginuli ili bili ranjeni. Prevladavala je potpuna ravnodušnost u vezi s dobrobiti zarobljenika. Njihova sudbina ovisila je svakog dana o raspoloženju Vinka Martinovića. Bilo je zarobljenika koji su kao njegovi prijatelji iz vremena prije rata uživali njegovu zaštitu i od kojih se tražilo da rade samo u relativno sigurnim uslovima u zapovjedništvu u Kalemovoj ulici, gdje su besplatno obavljali zadatke koji su iziskivali tehničke i mehaničarske vještine. Ti sretnici nisu bili izloženi opasnostima na liniji fronte, kojima su najčešće bili izvrgnuti bivši borci. Mnogi od tih muškaraca posvjedočili su da su se sigurnije osjećali u "Štelinoj" bazi nego bilo gdje drugdje. Ti ljudi su doista bili sretnici.
72. Bilo je mnogo onih koji su bili manje sretni. Jedno od najtežih djela koje je Vinko Martinović počinio protiv tih zarobljenika bilo je to što ih je 17. septembra 1993. koristio kao žive štitove. Toga dana su četvorica zarobljenika morali obući uniforme HVO-a i uzeti imitacije "kalašnjikova". Jedan od izabranih toliko se uplašio onoga što će se dogoditi da se

onesvijestio, tako da je zamijenjen drugim zarobljenikom. Taj nesretnik potom je pronađen kasnije istoga dana u blizini linije fronte u lokvi krvi. Zna se da je preminuo.

73. Ova četvorica zarobljenika u uniformama dobili su naređenje da hodaju uz tenk kako bi na sebe privukli paljbu druge strane. Vojska s druge strane znala je da se zarobljenike zloupotrebljava na takav način i često nije pucala, što je i bio razlog da su u ovoj situaciji korištene uniforme HVO-a. U zbrci do koje je došlo uslijed vatre koju je tenk ispalio na zgrade preko puta i zaglušne topovske paljbe, četvorica vojnika naoružanih drvenim imitacijama pušaka uspjeli su preći na drugu stranu i doći do relativne sigurnosti. Ranjena su najmanje trojica od njih. Iako se u optužnici koriste riječi "ljudski štit", mamac bi bio najprimjereniji izraz da se opiše položaj u koji su dovedeni zarobljenici kako bi na sebe privukli vatru i zaštitili napredovanje HVO-a. Vinko Martinović osobno je odgovoran za nečovječno postupanje, nehumana djela i okrutno postupanje prema četvorici zarobljenika involviranih u ovaj incident.
74. Vijeće je u spis kao dokaz uvrstilo drvenu pušku. Ta puška lako bi mogla biti ona puška koju je nosio svjedok PP toga dana i koju je kasnije uzeo jedan vojnik Armije BiH u zgradi na suprotnoj strani. Taj vojnik je pušku čuvao do 2002. godine, kad ju je predao jednom istražitelju Tužiteljstva. Naveo je da ju je dobio od nekog zarobljenika odjevenog u uniformu HVO-a. Njegov opis zarobljenika odgovara opisu svjedoka PP. Svjedoku PP pokazana je puška i on ju je prepoznao na osnovi rupe, za koju je kazao da se u njoj nalazio vijak kojim je bio pričvršćen remen puške, a koji je ispao. Forenzičkom analizom puške nije se moglo utvrditi kada je puška napravljena, no primijećeno je postojanje rupa za vijke. Vijeću nije potrebna identifikacija pušaka kako bi utvrdilo da se ovaj događaj doista odigrao.
75. Trojica ratnih zarobljenika dodijeljenih jedinici "Vinko Škrobo" toga su dana izgubili živote. Drugi su ranjeni kada su pod prisilom prikupljali ranjene i poginule vojnike HVO-a. Optužnicom se Vinka Martinovića tereti za hotimično lišavanje života trojice zarobljenika koji su ubijeni toga dana na liniji sukoba. Ti zarobljenici su očigledno bili dodijeljeni Vinku Martinoviću osobno i obavljali su na liniji fronte zabranjeni rad. Ovi dokazi, međutim, ne mogu opovrgnuti sugestiju Martinovićeve obrane da su trojica zarobljenika mogla poginuti u pokušaju bijega tokom zbrke do koje je došlo uslijed otvaranja vatre iz tenka. Kako su sva četvorica zarobljenika s imitacijama pušaka uspjela preći na drugu stranu, postoji mogućnost da su ova druga trojica, Aziz Čolaković, Hamdija Čolaković i Enes Pajo, pokušali pobjeći i tako dospjeli u unakrsnu vatru. S tim u vezi, u odnosu na Vinka Martinovića valja primijeniti načelo *in dubio pro reo*.
76. Toga dana u Šantićevoj ulici život je izgubilo izuzetno mnogo zarobljenika. Šantićeva ulica nije bila u zoni operacija jedinice "Vinko Škrobo". Vinka Martinovića ne može se smatrati odgovornim. Međutim, odgovoran je za protivpravni rad zarobljenika na liniji fronte zato što je izdao naređenje s tim u vezi, a odgovoran je i kao zapovjednik za djela svojih podređenih. Nisu izvedeni uvjerljivi dokazi koji bi smrti zarobljenika korištenih kao živi štit u Šantićevoj ulici doveli u vezu s Kažnjeničkom bojnom i Naletilićem.
77. Do slične užasavajuće zloupotrebe ratnih zarobljenika došlo je u Rašanima, selu zapadno od Mostara, koje je tokom sukoba često prelazilo iz ruke u ruku. Dana 23. septembra, dok je KB sudjelovala u tamošnjim borbenim operacijama, nekoliko zarobljenika prisiljeno je da hoda pet do šest metara ispred vojnika KB-a i pretražuje kuće za koje se vjerovalo da se u njima kriju vojnici Armije BiH. Pretraživanje kuća odvijalo se uz vrlo stvarnu bojazan da su tamo prisutni vojnici Armije BiH, budući da su tijela pripadnika obiju vojski pronađena u blizini, a zarobljena su dva vojnika Armije BiH. Ovaj incident predstavlja temelj za optužbe protiv Mladena Naletilića u vezi s okrutnim postupanjem, nehumanim djelima i nečovječnim postupanjem. Iako je Naletilić bio zapovjednik svojim vojnicima u ovoj

situaciji, on se u to vrijeme nije nalazio u selu, budući da je operacijama upravljao iz jedne lokacije na povišenom terenu i možda nije znao na koji su način korišteni zarobljenici. U odnosu na njega valja stoga primijeniti načelo *in dubio pro reo* u vezi s ovim optužbama, kao i u vezi s optužbama za ono što je očito bilo protivpravni rad.

78. Odmah po njihovom zarobljavanju dvojicu vojnika Armije BiH počeli su fizički zlostavljati vojnici KB-a, među čijim su se pripadnicima u toj prilici nalazili osuđeni kriminalci, BH Hrvati, neposredno prije toga pušteni s Heliodroma. Jedan od tih kriminalaca spremio se zapaliti zarobljenike kada je radijem stiglo naređenje od "Starog" da se zarobljenike žive dovede u Široki Brijeg. Ti vojnici nisu dobro prošli u zapovjedništvu KB-a u duhanskoj stanici. Držani su u samicama u neljudskim uslovima i redovito su ih tukli. Ti postupci predstavljaju temelj za terećenje Mladena Naletilića zbog mučenja.
79. Da se vratimo na događaje od 17. septembra 1993. Iz dokumenata HVO-a i SIS-a slijedi da je Mladen Naletilić, zajedno s još dvojicom visoko pozicioniranih pripadnika vojnog dijela HVO-a, bio jedan od snovatelja tog pokušaja da se zauzme teritorija i pomakne linija fronta. Oni su djelovali bez znanja i odobrenja glavnog stožera HVO-a, što je pokazatelj moći i utjecaja koji je Naletilić imao kao zapovjednik Kažnjeničke bojne. Nema dokaza da je znao za incident s drvenim puškama. Odgovornost za to teško kršenje Ženevskih konvencija u vezi s ratnim zarobljenicima snosi Vinko Martinović, a Mladena Naletilića se tih optužbi oslobađa.
80. "Šteline" aktivnosti tokom rata nisu se ograničavale na liniju fronta. On, njegovi sada ozloglašeni podređeni i drugi sudjelovali su u deložacijama Muslimana iz njihovih stanova i u njihovom prisiljavanju da napuste zapadnu stranu Mostara. Sudjelovali su i u pljačkanju tako ispražnjenih stanova. Ta zabranjena aktivnost, koja se opisuje kao protivpravno premještanje, gotovo da predstavlja neodgovarajući opis zločina sa svim strahotama koje su ga pratile. Vrlo nenapadni i uzdržani popratni tekst uz video film koji je snimio BBC-jev ratni dopisnik Jeremy Bowen, a koji je prikazan Pretresnom vijeću, ovjekovječio je neke o istinskih užasa protivpravnih premještanja stanovništva. Civili u ratnim vremenima obično su izloženi pustošenjima raznih vrsta. Kako bi se umanjile patnje onih koji nisu borci u sukobu, IV. ženevskom konvencijom se civilima jamči da ih se ne smije premještati, osim zbog njihove vlastite sigurnosti. Svako takvo zabranjeno premještanje ili deportacija ocjenjuje se kao teška povreda te konvencije. Stari i mladi civili Mostara imali su stoga pravo očekivati da će ostati u svojim domovima, bez da se pritom na njihovim vratima pojavljuju vojnici HVO-a ili KB-a koji ih prisiljavaju da te domove napuste. U Mostaru ta se Ženevska konvencija nije poštovala. Ciljana skupina civila preseljena je na istočnu stranu bez njihovog pristanka ili odobrenja, bez odjeće i potrepština i uz hlice koji su im proljetali iznad glava.
81. Vijeće je saslušalo uvjerljive i uznemirujuće dokaze o sudjelovanju Vinka Martinovića osobno i njegovih vojnika u takvim akcijama. O njegovoj jedinici često se nepovoljno pisalo u izvještajima SIS-a i raznih humanitarnih organizacija. Komandant Armije BiH Arif Pašalić pisao je promatračima Evropske zajednice, žaleći se na takvo ponašanje i imenujući Mladena Naletilića, Ivana Andabaka i Vinka Martinovića kao krivce za deložaciju mnogih muslimanskih građana iz njihovih stanova pod prijetnjom oružjem i za prisiljavanje tih ljudi da preko ostataka starog mostarskog pješačkog mosta pređu na istočnu stranu grada. Vijeće je saslušalo i dobilo uvjerljive dokumentarne i usmene dokaze koji povezuju KB s valom deložacija, do kojeg je došlo 29. septembra 1993. Vinko Martinović je kriv za takva protivpravna premještanja i pljačku, i to i zbog vlastitog sudjelovanja i zbog djelovanja svojih podređenih. Mladen Naletilić je odgovoran kao zapovjednik, koji iako je znao za val deložacija, odnosno etničkog čišćenja do kojeg je došlo 29. septembra, kao i za

sudjelovanje svojih podređenih, uključujući i Ivana Andabaka - ništa nije poduzeo da bi kaznio sudionike tih aktivnosti ili spriječio da do njih dođe.

82. Nenad Harmandžić, bivši policijski inspektor, bio je jedna od "Štelinih" žrtava. On je lično prozvan na Heliodromu 13. jula 1993. Tukli su ga i rugali mu se cijelog dana koji je proveo u zapovjedništvu jedinice "Vinko Škrobo". Kada su se drugi zarobljenici vratili na Heliodrom, on je ostao u bazi. Drugi zarobljenici su upozoreni da zaborave što su vidjeli ili čuli. Zatvorskim vlastima je rečeno da je pobjegao. Tijelo mu je ekshumirano pet godina kasnije, kada je ustanovljeno da je zadobio višestruke frakture i ranu od metka na glavi. Ozljede su bile takve da nije mogao hodati prije no što je ustrijeljen.
83. Vijeće je saslušalo iskaz Halila Ajanića, dugogodišnjeg poznanika Vinka Martinovića i civilnog zarobljenika na Heliodromu. Svjedočio je o premlaćivanju i zlostavljanju kojem je Nenad Harmandžić bio izvrnut u bazi jedinice "Vinko Škrobo". Usprkos naporima da se diskreditira taj jednostavni i hrabri čovjek koji je svjedočio na otvorenom zasjedanju i bez zaštitnih mjera, Vijeće je uvjeren u istinitost njegovog svjedočenja.
84. Oспорavana je identifikacija ostataka tijela Nenada Harmandžića i pozvan je sudski vještak da u sumnju dovede zaključke u vezi s tom identifikacijom. Vijeće prihvaća da postoji pitanje u vezi sa zaživotnom visinom Nenada Harmandžića i procjenjenom visinom ostataka tijela. Vijeće je razmotrilo tu nedosljednost u odnosu na druge nalaze autopsije. Ti nalazi obuhvaćali su identifikaciju, koju je obavio jedan bliski rođak, kopče opasača, jedne cipele, zuba i upaljača, i što je najvažnije, činjenicu da je pronađen metak u mišićnom tkivu desnog bedra. Spomenuti bliski rođak znao je da je Nenad Harmandžić slučajno sebe pogodio u desno bedro i da metak nikada nije izvađen. Tim sudskih patologa koji je obavljao ekshumaciju bio je upozoren na upravo tu činjenicu prije no što je obavljena autopsija. Mogućnost da neko drugo tijelo, koje nema veze s Nenadom Harmandžićem, takođe ima metak istog kalibra u desnom bedru negira sve nedosljednosti u visini ustanovljenoj *post mortem*. Prilikom saslušavanja iskaza dvojice sudskih vještaka nije uzeta u obzir mogućnost ljudske greške u mjerenju femura ili u procjeni zaživotne visine Nenada Harmandžića. Vijeće stoga konstatira da su nalazi autopsije, zajedno s iskazom svjedoka koji je pokopao tijelo o lokaciji mjesta pokopa, odlučujući. Drugi dokazi koji pokazuju da je vlastima na Heliodromu lažno prikazano da je Harmandžić pobjegao, kao i razgovori s Harmandžićevom obitelji o tome da je on ubijen u jedinici "Vinko Škrobo", uvjerali su Pretresno vijeće u to da je Vinko Martinović sudjelovao u njegovom ubistvu. Tajno pokapanje tijela i ozljede koje su nespojive sa mogućnošću bijega karike su u čvrstom lancu indicija na osnovi kojih se Vijeće uvjeralo da je Vinko Martinović igrao ulogu u smrti Nenada Harmandžića. Kriv je za okrutno postupanje i hotimično nanošenje teških patnji Nenadu Harmandžiću. Njegovo sudjelovanje prije i poslije ispaljivanja hica predstavlja znatno sudjelovanje u lišavanju života Nenada Harmandžića, i to u vidu ohrabriranja i praktične pomoći. Vinko Martinović snosi individualnu krivičnu odgovornost za pomaganje i podržavanje ubistva Nenada Harmandžića.
85. Mladena Naletilića tereti se za razaranje muslimanskih kuća u Sovićima, Doljanima i Raštanima. Izvedeni su dokazi o tome da su kuće u Raštanima bile znatno oštećene u prethodnim okršajima. Mladena Naletilića valja osloboditi te optužbe. Postoje znatni dokazi da je Mladen Naletilić naredio razaranje muslimanskih kuća u Doljanima. To naređenje je izvršeno. Ne postoji optužba u vezi sa džamijom u Doljanima. Nema dovoljno dokaza o sudjelovanju KB-a u spaljivanju muslimanskih kuća u Sovićima. Isto vrijedi i za džamiju u Sovićima. Mladen Naletilić stoga nije kriv u odnosu na optužbe u vezi s muslimanskom imovinom u Sovićima. Odgovoran je za izdavanje naređenja da se unište muslimanske kuće u Doljanima.

86. Tužilac tvrdi da je protivpravno postupanje sa civilima i zarobljenicima bilo motivirano namjerom diskriminacije tog dijela stanovništva, koje je postalo meta zato što se radilo o Muslimanima. Pravna pitanja povezana sa zaključkom da je takva vrsta progona postojala obrađena su u tekstu presude. Ovdje je dovoljno reći da Vijeće prihvaća, na osnovi težine dokaza, da je muslimansko civilno stanovništvo Mostara, Sovića i Doljana bilo izvrgnuto progonima. Ni Mladen Naletilić niti Vinko Martinović nisu bili veliki kreatori tog plana i njegove provedbe. Međutim, svaki od njih odigrao je ulogu u njegovom ostvarivanju. Vijeće prihvaća da je zatočavanje, a zatim premještanje civilnog stanovništva Doljana i Sovića bilo motivirano zlonamjernošću prema Muslimanima i da su oni bili predmet diskriminacije. Mladen Naletilić je odgovoran za progon civilnog stanovništva Sovića i Doljana. Utvrđena mu je i krivica za mučenje dvojice civila, koji su ranije spomenuti kao svjedoci Z i FF. Ta dvojica svjedoka bili su ili pripadnici vodstva SDA u Hercegovini ili su sa njim bili povezani, a izabrani su kao cilj zato što su Muslimani i što su imali određena politička uvjerenja.
87. Vinko Martinović oštro se putem svog zastupnika obrane usprotivio tome da je ikada postupao diskriminatorno prema Muslimanima, budući da je u njegovoj jedinici i pod njegovom zaštitom bilo mnogo Muslimana. Vijeće usprkos tome konstatira da su već dokazana krivična djela, koja obuhvaćaju okupljanje i premještanje Muslimana 9. maja, 13. juna i 29. septembra počinjena s namjerom diskriminacije. Muslimanski civili Mostara postali su cilj takvog djelovanja ni iz kojeg drugog razloga, nego stoga što su Muslimani. Vinko Martinović je osobno sudjelovao u tim akcijama i stoga snosi odgovornost po članu 7(1).
88. Mladen Naletilić snosi odgovornost po članu 7(3) za protivpravno premještanje, koje su njegovi podređeni izvršili 13. juna i 29. septembra 1993.
89. Protiv optuženih ne postoje nikakve optužbe za razdoblje nakon kraja septembra 1993. Nije na Vijeću da se bavi daljnjim događajima u Hercegovini. Jasno je, međutim, da su se patnje zarobljenika i civila nastavile tokom znatnog vremena i nakon tog razdoblja. Zarobljenici i vojnici nastavili su ginuti na obje strane u sukobu, a lijepi Stari most uništen je na štetu svih Mostaraca, bez obzira na nacionalnost. Kao što je već ranije spomenuto, nijedna skupina nije izbjegla užasnim patnjama. Ono što znamo jest da je nakon sporazuma o prekidu vatre rat službeno završio. Vrijeme će pokazati hoće li rane zarasti i hoće li se vratiti prekrasno tkivo grada punog različitosti koje je opisao čelnik jevrejske zajednice u Mostaru. Mladen Naletilić i Vinko Martinović odgovorni su za mnogo nanesene boli i sada moraju snositi posljedice svojih djela.

Zbog gorenavedenih razloga i primijenivši mjerodavne standarde u vezi sa kumulativnim osudama, Vijeće izriče sljedeće osude:

90. Mladene Naletiliću, molim vas da ustanete. Vijeće vas proglašava krivim po sljedećim tačkama optužnice:

Tačka 1 (progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(h) Statuta)

Tačka 5 (protivpravni rad kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta)

Tačka 9 (mučenje kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(f) Statuta)

Tačka 10 (mučenje kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(b) Statuta)

Tačka 12 (hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(c) Statuta)

Tačka 18 (protivpravno premještanje civila kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(g) Statuta)

Tačka 20 (bezobzirno razaranje koje nije opravdano vojnom nuždom kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3(b) Statuta)

Tačka 21 (pljačkanje javne ili privatne imovine kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3(e) Statuta).

91. Vijeće vam izriče oslobađajuću presudu po sljedećim tačkama optužnice:

Tačka 2 (nehumana djela kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(i) Statuta)

Tačka 3 (nečovječno postupanje kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(b) Statuta)

Tačka 4 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta)

Tačka 6 (ubistvo kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(a) Statuta)

Tačka 7 (hotimično lišavanje života kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(a) Statuta)

Tačka 8 (ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3(1)(a) Statuta)

Tačka 11 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta)

Tačka 19 (uništavanje imovine velikih razmjera kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(d) Statuta)

Tačka 22 (zauzimanje, uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3(d) Statuta).

92. Prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne, Vijeće se pridržavalo svih formalnih uslova iz Statuta i Pravilnika, te svoje obaveze da kaznu uskladi s težinom krivičnih djela i osobnim prilikama optuženog. Kao otežavajuću okolnost Vijeće je u obzir uzelo vaš status zapovjednika i vaš položaj od velikog utjecaja na tom području. Vijeće je, osim toga, ustanovilo da odbrana nije predočila dokaze iz kojih bi slijedilo da vaše zdravstveno stanje predstavlja olakšavajuću okolnost. Nadalje, Vijeće je utvrdilo da ne postoje olakšavajuće okolnosti u vezi s vašim prebacivanjem iz Republike Hrvatske u sjedište Međunarodnog suda, budući da taj dolazak nije bio dobrovoljan, a niti u vezi sa suradnjom s tužiocem, budući da niste pristali ni na kakvu značajniju suradnju. Uzevši u obzir sve te okolnosti, Vijeće vam, Mladene Naletiliću, izriče jedinstvenu kaznu u trajanju od 20 godina zatvora.

93. U skladu sa pravilom 101(C) Pravilnika, imate pravo na to da vam se u kaznu uračuna vrijeme koje ste u pritvoru proveli do dana izricanja ove Presude, zajedno s dodatnim vremenom koje provedete u pritvoru čekajući na rješenje u eventualnom žalbenom postupku. Prema pravilu 103(C) Pravilnika, ostaćete u pritvoru Međunarodnog suda sve dok se ne organizira vaš transfer u državu gdje ćete izdržavati kaznu.

Izvolite sjesti.

94. Vinko Martinoviću, molim vas da ustanete. Vijeće vas proglašava krivim po sljedećim tačkama optužnice:

Tačka 1 (progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(h) Statuta)

Tačka 2 (nehumana djela kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(i) Statuta)

Tačka 3 (nečovječno postupanje kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(b) Statuta)

Tačka 5 (protivpravni rad kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta)

Tačka 12 (hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(c) Statuta)

Tačka 13 (ubistvo kao zločin protiv čovječnosti, po članu 5(a) Statuta)

Tačka 14 (hotimično lišavanje života kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(a) Statuta)

Tačka 18 (protivpravno premještanje civila kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(g) Statuta)

Tačka 21 (pljačkanje javne ili privatne imovine kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3(e) Statuta).

95. Vinko Martinoviću, Vijeće vam izriče oslobađajuću presudu po sljedećim tačkama optužnice:

Tačka 4 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta)

Tačka 6 (ubistvo kao zločin protiv čovječnosti po članu 5(a) Statuta)

Tačka 7 (hotimično lišavanje života kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine po članu 2(a) Statuta)

Tačka 8 (ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3(1)(a) Statuta)

Tačka 11 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta)

Tačka 15 (ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja, prema članu 3 Statuta)

Tačka 16 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja, prema članu 3 Statuta)

Tačka 17 (hotimično nanošenje velikih patnji ili teških povreda tijela ili zdravlja kao teška povreda Ženevskih konvencija iz 1949. godine prema članu 2(c) Statuta).

96. Prilikom odmjeravanja odgovarajuće kazne, Vijeće se takođe pridržavalo svih formalnih uslova iz Statuta i Pravilnika, te svoje obaveze da kaznu uskladi s težinom krivičnih djela i osobnim prilikama optuženog. U prvom redu, Vijeće primjećuje da vam je utvrđena krivica za najgnusnije zločine, uključujući ubistvo. Vijeće je, osim toga, uzelo u obzir vašu ulogu zapovjednika i utjecaj koji ste imali na vašu jedinicu kao otežavajuću okolnost. Nadalje, kako se vaš dolazak u sjedište Međunarodnog suda ne smatra dobrovoljnim, to ne može predstavljati olakšavajuću okolnost. Razmatrajući vaše prethodno krivično ponašanje, Vijeće primjećuje da je, nakon što je Županijski sud u Zagrebu protiv vas donio osuđujuću

presudu zbog ubistva, pokrenut žalbeni postupak, tako da to nije uzelo u obzir kao otežavajuću okolnost. Vijeće se isto tako nije bavilo niti prethodnim osudama izrečenim protiv vas zbog teške krađe i pljačke, s obzirom na prirodu krivičnih djela za koja vam je danas utvrđena krivica. Uzevši u obzir sve te okolnosti, Vijeće vam, Vinko Martinoviću, izriče jedinstvenu kaznu u trajanju od 18 godina zatvora.

97. U skladu sa pravilom 101(C) Pravilnika, imate pravo na to da vam se u kaznu uračuna vrijeme koje ste u pritvoru proveli do dana izricanja ove Presude, zajedno s dodatnim vremenom koje provedete u pritvoru čekajući na rješenje u eventualnom žalbenom postupku. Prema pravilu 103(C) Pravilnika, ostaćete u pritvoru Međunarodnog suda sve dok se ne organizira vaš transfer u državu gdje ćete izdržavati kaznu.

98. Izvolite sjesti.

99. Ova rasprava je završena.